

การตามกระแสน้ำจากสื่อมวลชนของชาวบ้านเมื่อสร้าง

นางสาว สุปราณี นิยมรัตน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาการศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-405-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017664

117808446

CATCHING MASS MEDIA NEWS FLOW OF BO-SANG VILLAGERS

MISS SUPRANEE NIMMONRAT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Mass Communication
Graduate School
Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-405-2

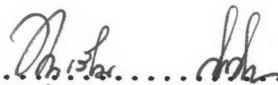

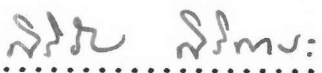
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การตามกระแสข่าวจากสื่อมวลชนของชาวบ้านก่อสร้าง
โดย นางสาว สุปราณี นิยมภรณ์รัตน์
ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

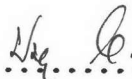
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัคค์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปณิตดา ธนสถิตย์)

สุปราณี นิมมลรัตน์ : การตามกระแสข่าวจากสื่อมวลชนของชาวบ้านบ่อสร้าง (CATCHING MASS MEDIA NEWS FLOW OF BO-SANG VILLAGERS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ศิริชัย ศิริเกษ, 142 หน้า. ISBN 974-578-405-2.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายศึกษาถึงระบบการสื่อสารระดับหมู่บ้านและกระบวนการตามกระแสข่าวของชาวบ้านบ่อสร้าง ซึ่งใช้เวลาศึกษาภาคสนามในช่วงมีนาคมถึงกันยายน 2533 ณ หมู่บ้านบ่อสร้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยวิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บข้อมูล โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและบันทึกเทป การสังเกตการณ์และจดบันทึก

จากการศึกษาวิเคราะห์โดยมีชาวบ้านบ่อสร้างเป็นผู้ให้ข้อมูล พบว่า ระบบการสื่อสารในหมู่บ้านสามารถแยกย่อยเป็น การสื่อสารระหว่างบุคคลและกลุ่มคน และระบบเสียงตามสาย ซึ่งเป็นการสื่อสารแบบ 2 ชั้นตอน มีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้คัดเลือกข่าว (Gatekeeper) และชาวบ้านมีอำนาจในการจัดการบริหารตัวระบบ ส่วนระบบสื่อมวลชน ชาวบ้านไม่สามารถจัดการได้นั้น มีการไหลของข่าวโดยตรงถึงชาวบ้านในทิศทางเดียว ซึ่งระบบย่อยทั้งหมดต่างมีภาระหน้าที่ร่วมกัน โดยเฉพาะระบบสื่อมวลชนได้เข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบต่อสถาบันศาสนา และสถาบันครอบครัวในการอบรมสั่งสอนระบบเครือญาติและมิตรสหายในการบอกข่าว และสถาบันศึกษาในการเรียนรู้จากสื่อมวลชน

ในการตามกระแสข่าวพบว่า ชาวบ้านใช้สื่อมวลชนเป็นแหล่งข่าวสำคัญ โดยเฉพาะโทรทัศน์เป็นหลักซึ่งมีแทบทุกครัวเรือน ใช้วิทยุและหนังสือพิมพ์เป็นสื่อรอง มีขั้นตอนเริ่มจาก เปิดรับข่าวเป็นประจำก่อน จึงเลือกตามเฉพาะข่าวที่สนใจและหาเพิ่มเติมจากสื่ออื่นหรือผู้รู้ ในขณะที่เดียวกันบางทีได้เรียนรู้และเลือกสรรข่าวไปด้วย ซึ่งชาวบ้านเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมการใช้สื่อและมีสถานการณ์สังคม เป็นตัวผลักดันความสนใจ โดยเฉพาะสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งคลุมเครือ ทั้งนี้ลักษณะการตามกระแสข่าวมีทั้งไม่เลือกที่จะตามหรือผู้ยอมรับ (Passive) และเลือกที่จะตามข่าวเฉพาะหรือผู้กระทำ (Active) สำหรับคนรุ่นใหม่จะมีการตามข่าวหลายกระแสและเฉพาะเรื่องจากหลาย ๆ สื่อประกอบกันมากกว่าคนรุ่นเก่าที่มักใช้สื่อวิทยุและโทรทัศน์ ส่วนนิตยสารและภาพยนตร์ถูกใช้น้อยมาก แต่ที่ชาวบ้านแทบทุกคนสามารถตามกระแสข่าวที่เกิดขึ้นได้อย่างเท่าทันกัน หากจะแตกต่างกันที่การสร้างความหมายแก่ตน (make sense) ซึ่งแล้วแต่ประสบการณ์และความรู้สะสมเดิมของแต่ละคน

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต สุปราณี นิมมลรัตน์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ศิริชัย ศิริเกษ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

SUPRANEE NIMMONRAT : CATCHING MASS MEDIA NEWS FLOW OF BO-SANG VILLAGERS. THESIS ADVISOR: ASSO. PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, Ph.D. 142 PP. ISBN 974-578-405-2.

The objective of this research is to study the communication system in village and the mass media news flow of Bo-Sang villagers. The field research was done from March to June 1990 at Bo-Sang village, Sankampang district, Chiangmai using qualitative techniques. The data was collected by a researcher using these methods: depth interview with tape recorders, participant as observer and memos.

The organised data collected from Bo-Sang villagers showed two steps flow of communication: the interpersonal and group communication, and the on-line radio systems. The head of the village is the gatekeeper while the villagers are authorized to set-up the management system. They can not manage the mass media system and therefore there is only one way that the mass media news flows. All sub-communication systems are a joint responsibility especially the mass media system which plays an important role in religion, family, friends and learning institutions.

According to the mass media news flow, televisions are the main news sources in village while radios and newspapers are minor news sources. The villagers turn on their regular news channel before choosing any other news they might be interested in. Later they seek for more information from other media or friends. By doing so, they have learned to select the news by making their own choices of news media. They are especially stimulated by news involving conflict or vague situations. However, some villagers choose to seek out the news actively while the others receive it passively. The younger generation seem to follow the news from several media while the older generation only rely upon radio and television. They rarely accept news from magazines and movies. nevertheless, almost all villagers are able to learn about what is going on from the news, but it is their experience and common sense which differentiate their comprehension.

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ สุปราณี นิคมสวัสดิ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สิริชัย สิริคยา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้สำเร็จคล่องไป ได้ด้วยความช่วยเหลือและการเอาใจใส่อย่างดี
ยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่าน ได้กรุณา
ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็นอย่างใกล้ชิด อีกทั้งวางแผนการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ
ภายใน 2 ปี ตามหลักสูตร ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ทำยนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ และขอกราบ
ขอบพระคุณผู้ใหญ่บ้าน นายชนะ โตนวล รวมทั้งชาวบ้านหมู่บ้านก่อสร้างทุกๆ ท่าน ที่ได้ให้ข้อมูล
และให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยมาด้วยดีตลอด อีกทั้งบิดาผู้วิจัยที่สนับสนุนด้านการเงิน และมารดา
ผู้วิจัยที่ได้ให้กำลังใจและช่วยเหลือขณะศึกษาภาคสนามมาตลอด จนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฅ
	บทที่	
1	บทนำ	
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	4
	ขอบเขตการวิจัย.....	4
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	4
	ข้อสันนิษฐานในการวิจัย.....	4
	นิยามศัพท์.....	5
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	23
	การเตรียมเข้าสู่สนาม.....	24
	ขั้นเตรียมตัววิจัย.....	24
	การเข้าไปสู่สนามวิจัย.....	25
	ปัญหาจากการวิจัยที่พบ.....	27
	วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูล.....	27
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	32
	การประเมินข้อมูลที่ได้รับ.....	33
	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	34
	การออกจากภาคสนาม.....	35
	ความคาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นในการวิจัย.....	35

	หน้า
4	ระบบการสื่อสารในหมู่บ้านก่อสร้าง..... 36
	บริบททางสังคมของหมู่บ้าน..... 36
	ที่ตั้ง..... 36
	จำนวนประชากร..... 36
	สภาพก่อสร้างในอดีต..... 37
	สภาพก่อสร้างในปัจจุบัน..... 38
	สื่อมวลชนในหมู่บ้าน..... 41
	ระบบการสื่อสารในหมู่บ้าน..... 43
	ระบบการแจกจ่ายสื่อมวลชนในหมู่บ้าน..... 62
	การไหลเวียนของข่าวในหมู่บ้าน..... 77
5	การตามกระแสข่าวของชาวบ้านก่อสร้าง..... 86
	รูปแบบการใช้สื่อ..... 86
	ปัจจัยร่วมในการกำหนดรูปแบบการใช้สื่อ..... 88
	กระบวนการตามกระแสข่าว..... 90
	การเลือกสรรข่าวของชาวบ้าน..... 111
	สาเหตุในการตามกระแสข่าว..... 114
	การสร้างความหมายแก่ตนของชาวบ้าน..... 116
	เงื่อนไขที่มีส่วนในการตามกระแสข่าว..... 122
	ความต่อเนื่องในการตามกระแสข่าว..... 123
	สถานการณ์กับการตามกระแสข่าว..... 124
6	สรุปผลการวิจัยและ..... 130
	ข้อจำกัดในการศึกษาวิจัย..... 134
	ข้อเสนอแนะ..... 135
	บรรณานุกรม..... 136
	ประวัติผู้เขียน..... 142